

FÖRENINGEN ELIAS FRIES' ÄTTLINGAR

Skriftserie 6

OM SANNA ALMÉN, f. FRIES

1. Mitt barndomshem i Uppsala av Ina Almén

Mitt barndomshem i Uppsala av Ina Almén

Föräldrarna bosatte sig omedelbart /efter bröllopet/ i det då nyligen färdiga Kemikum, där en trappa upp i södra delen af byggnaden fars bostadsvåning /o: boställsvåning/ var belägen. De afskilde en dubblat, i hvilken jag tror morbror Robert först bodde en kort tid, men där sedan morbror Thore hade sitt hem, till dess han gifte sig.

Då jag nu skall försöka skildra vårt föräldrahem och det lif vi där förde, utgår jag från mina minnen af det jag själf varit med om och det jag hört berättas. Det måste således bli blott ett återgifvande af min subjektiva uppfattning. Fullt objektiv kan i alla fall en sådan skildring svårligen bli. Ej heller kommer jag att strikt hålla mig till tidsföljden. Den ena lilla händelsen har mången gång sin afslutning långt senare, men det är i mitt tycke bättre låta båda följas åt.

Någon första tidpunkt for minnena af vårt hem kan jag ej uppge. Hågkomsten af det bestående fixeras icke på samma sätt till tiden.

Vår bostad i Kemikum bestod af 9 rum, 5 stora, 4 små, och ett kök.

Den var solig, ljus och rymlig, men äfven for dåtida begrepp obekvä. Den lilla jungfrukammaren, hvilken äfven skulle tjäna som serveringsrum, hade icke någon vägg nog lång for en ligg-soffa, dörren till den bredvid liggandesalen var därför för-satt. Maten måste allit id bäras genom jungfrukammaren och tam-buren, innan den nådde salen.

Köket var rymligt med skafferi midt emot spisen, hyllor högt upp kring väggarna fullsatta med blankskurade kopparkärl samt ett lågt, långt skänkbord framför hela fönsterväggen. Vatten fanns till en början endast i pumpen nere på garden och pumpningen var mycket betungande. Jag lyckades aldrig få en droppe ur den pumpen.

Salen med 3 fönster låg åt väster med fri utsikt öfver hela Norby garde. Den var vårt egentliga lekrum. Åt samma sida bredvid vår sal hade morbror Thore sina 2 rum. I hans rum fingo vi också ofta hålla hus, han föreföll oss nästan som den viktigaste familjemedlemmen och deltog mer än far i vår uppfostran, då far jämt hade sitt tillhåll på laboratoriet på nedre botten. (Morbror Thore hade egen utgång genom lilla torntreppan, och denna trappa begagnade far också från och till laboratoriet.)

Mot parksidan hade vi 5 rum, fars rum, sängkammaren, förmaket - med utgång till salen - barnkammaren och det s.k. tornrummet.

Efter morbror Thores giftermål med däraf följande flyttning från vårt hem, blef hans arbetsrum vårt förmak, hans sofrum fars rum. Barnkammaren blef sängkammare, förmaket blef barnkammare, sängkammaren mitt rum. Fars gamla rum hyrdes ut till sedermera professor Mörner.

Sedan Upsala fått vattenledning, lät far göra tornrummet till ett riktigt badrum med kamin, kopparcistern för vattenuppvärmning och morfars gamla kopparbadkar. Detta var gjort för morfar och därför mycket långt, smalt och lågt.

Detta, att vi fick riktigt badrum - jag tror det första privata i staden - ansågs som en stor lyx. Naturligtvis bekostade

far detta själf, ty vi fingo aldrig några förbättringar eller reparationer på universitetets bekostnad, då far själf brukade leda den årliga "synen". En gång var dock far bortrest och hindrad deltaga i förrättningen; den gången passade mor på och fick några små reparationer, välbehöfliga och efterlängtade, utlofvade.

Tornrummet hade alltid - så vidt jag minnes rätt - haft en bad- och tvättrumsliknande prägel. Far hade efter några år gjort en anordning för att barnbadvattnet icke skulle behöfva bäras äfven ner. Anordningen bestod af en mycket lång gummislang i båda ändar försedd med cirka 20 cmt långa glaströr. Ena ändan af röret placerades i karet, den andra genom fönstret ner till marken. Det hela bildade sålunda en häfvert, men för att denna skulle börja fungera, måste en person först stå nere på marken och suga luften ur slangen, så att vattnet kom öfver fönsterbrädets höjd. Det gällde att suga "lagom", icke för länge, utan sluta genast vattnet blef synligt i glaströret. I motsatt fall fick man det smutsiga vattnet i munnen. Badvattnet hade naturligtvis efter barnens tvagning äfven tjänat att skölja blöjor o.d. i, så det var mindre aptitligt. När häfverten kommit i gang, rann vattnet till dess karet var tömdt.

Första gången anordningen skulle försökas, minns jag, hur vi barn stodo i spanning och beundrade den i vårt tycke oerhört fina inrättningen. Att vattnet kunde rinna ner, det förstod vi nog, men att det först också orkade rinna uppför, det fattade vi aldrig.

Om sommaren, sedan några af oss blifvit litet äldre, badade vi dagligen i ett vid Fyrisån nedanför kyrkan beläget badhus. Vi hade badtimme och egen bassäng, vattnet nådde väl något högre än våra knän. Men sedan vi alla hunnit ner, drog mor i ett rep

och då öppnade sig en stor kvadratisk lucka i ena väggen och en väldig vattenstrale forsade in. Strålen var så stark, att de mindre af oss kastades ikull och fördes af vattnet till bassängens andra ända, där mor fiskade upp oss. Det var ordentlig spjälvägg på bassängen, så vi hade ingen fruktan att komma ut i själfva ån. En eller två af jungfruarna brukade också vara med.

Vårt hem var mycket enkelt - så vore de fiesta likställda hem den tiden i Upsala. Det var dock alltid liksom något gediget öfver hemmet, "baksidan", det som ej kom till synes, stod liksom på ett högre plan.

I följd af mormors klenhet fick mor till sin utstyrsel en penningsumma motsvarande kostnaden for moster Sallys utstyrsel. Detta belopp ville båda föräldrarna skulle räcka så långt som möjligt. De skaffade sig ej några öfvertaliga möbler, men de, som köptes, skulle vara väl gjorda. Som jag vill minnas, utgjordes de finaste möblerna af 2 långa mahognysoffor - den ena for salen den andra for förmaket. Till denna horde trymån, bord, länstolar, småbord och vanliga stolar. (En af dessa soffor - betydligt afkortad - trymån och två af länstolarna har Gunhild nu i sin salong.)

I fars rum var en liggsoffa - jag tror den var från hans amnuenstid - en chiffonjé i ljus alm - ett gesällprof omtalade far ofta. (Denna har nu Håkan Sterky.) Sängkammarmöbeln, mors skrifbord (detta har nu Greta Wickbom) och två spelbord voro af samma träslag. Spelborden matte dock icke varit gesällprof, jag har sällan sett mer af naturen krökta bordsben.

Salsmöbeln var af furu eller möjligen björk. Först var den visst målad svart eller mörkbrun. Så skulle skänken i sinom tid förfinas och målas i "mahogny", men den blef då ändå fulare, nästan rödstruken. (Den hamnade hos Eva.) Enklaste

rottingstolar hade vi. Det var visst först till vår Stockholmsflyttning som dessa ersattes med bond-Våla-stolar af ek.

Trasgångsmattor funnos i alia rum. Det dröjde mycket länge, innan vi fingo hel matta på golvet i förmaket och en antenienn, men då tyckte vi också att rummet blifvit mycket fint. Anteniennen inköptes, vill jag minnas, direkt från Stockholm, och jag måste rita af den, for att den skulle kunna kopie-ras till en af våra vänfamiljer. Nu star den på min vind.

Konstverk hade vi inga, men rummen lystes alltid upp af blommor på alla möjliga och omöjliga ställen. En gång lät mor, för att få bättre utrymme for sina blommor, flytta den ena af våra förmaksoffor upp på vinden, men då förklarade far, att den andra fick hon åtminstone lämna kvar, ty någon tanke måste man äfven ägna människorna, som skulle vistas i rummet.

I vårt förmak voro båda fönsternas tunna gardiner halfva året täckta af hängfuxior, så vackra som dessa har jag aldrig sett, i synnerhet då de voro öfversållade med blommor. Gardinerna blefvo däremot fort trasiga, jag tror nog mor ofta, for att få vackert fall på grenarna, mången gang fäste dem med nålar i själfva gardinerna, däraf deras mindre hållbarhet.

Om vi någonsin hade rullgardiner minns jag ej, en neddragen sådan såg jag aldrig, Att man på natten skulle utestänga ljuset ingick ej i våra begrepp, och ingen kunde se upp till oss, flygmaskiner funnos ej då.

Mors linneutstyrsel var synnerligen gedigen och riklig. "Stortvätt" förekom endast 2 gånger årligen, höst-vintern och våren. Klappning och sköljning skedde äfven vintertid ute på en brygga på Fyrisån.

Till både moster Sally och mor skaffades lika serviser af

engelsk fajans (jag har ännu några tallrikar kvar). Då vi flyttade till Stockholm, utökades servisen med lindrigt snarlik Gustafsbergsfajans. Först sedan Tore blifvit justitieråd anskaffades en äkta servis. Den övertogs av Gunhild och har sedan af henne delats så, att Ragnhild däraf fick hel servis i lysningspresent.

Farbror Alfred skänkte föräldrarna en vinglasservis, jag tror det var det året far var rektor och skulle ha universitetskansleren på middag. Mor tyckte nog att den var fin, men gläsen voro så sköra, att deras antal minskades kraftigt efter hvarje användande. Rester af denna servis, utökad med liknande men gröfre gods, finnas fortfarande hos oss systrar och hos Eva Lönnberg.

Den enda större, finare glasuppsättning som fanns i hemmet anskaffades först af oss fruntimmer som gava till Tore som justitieråd. Afven denna öfvertogs af Gunhild, hvilken senare gaf en del däraf till lysningspresent at Håkan.

Mor hade ju alltid älskat blommor. I början saknade far intresse för dylikt, men så småningom började han betrakta dem med något intresse.

Till fars bostadsvåning hörde jord till trädgård, d.v.s. jorden utgjordes uteslutande af ren, oblandad lera. Där anlade föräldrarna en trädgård och på den kostade de för sina förhållanden mycket penningar, men trots massor af gödsel och sand blef jorden fortfarande nästan lika hård.

Först inhägnades trädgården med en granhäck, men sedan den på norra och östra sidan dödt ut 3 år å rad sattes där hagtorn, för öfrigt ett mycket bättre skydd mot äppeltjufvar.

Far hade vid en jakt en gång hemtagit en liten ekplanta. Då vi måste lämna Upsala hade den vuxit till ett högt vackert trad.

Fruktträd hade vi många, de buro senare år rikligt, Våra krusbärs-, vinbärs- och hallonbuskar voro mycket rikt gifvande. Vi barn hade full frihet att äta af bären och frukten så mycket vi ville. Jag tror ej något här af fick användas till syltning, far ville att vi skulle äta efter behag.

Af blommor i trädgården ville far helst ha sådana, som funnits på Mykleby prästgård, framförallt lupiner. Vi hade äfven mycket andra perenna växter: liljor, rosenbuskar m.m. Jorden lämpade sig alls icke för grönsaker, spenaten gick i frö nästan innan den fått något blad, rädisorna knöto sig ej o.s.v,

Utom trädgården hade vi 4 rätt stora land, där vi satte potatis; åtminstone blasten blef riklig.

Till en början ville far alltid ha en gurklist, men den såg mor med mindre blida ögon. Den skulle alltid ha hufvudparten av gödseln, och blef det något enda år gurkskörd, så kostade sådana på torget knappt någonting att köpa.

Med rensningen i trädgården gick det väl an, men vattning var nästan omöjligt. Pumpen var, som jag förut har påpekat, mycket tung att få något vatten ur, och därtill var den rätt aflägsen. Visst är, att någon brist på vilja fanns aldrig, då det gällde skötseln af vår trädgård.

Självf hade jag från tidigaste barndomen eget land. Där satte jag alla möjliga frösorter, sparade hela vårterminen mina veckopennningar till fröinköp, och jag experimenterade också ganska mycket; det gällde att utnyttja mitt lilla hörn. Jag funderade starkt på att samla eller tigga mig till tegelstenar, bygga en liten ugn och därifrån leda litet värme till mitt land, men min plan lyckades jag aldrig realisera.

En gang försökte jag spara utrymme genom att odla "ärtpotatis". Jag lade en potatis i hvarje håll och sedan några ärtor och van-

tade dubbel skörd. Resultatet blef att jag ej fick någon. Det enda var, att jag på hösten gräfvde upp sättpotatisen, men den smakade icke färsk.

Att lämna vår egen trädgård var för föräldrarna och mig en verklig sorg.

Då föräldrarna gifte sig, var far ännu icke skuldfri. Han var endast 16 år då farfar dog, hela hans fädernarf uppgick ej till mer än 400 riksdaler, och någon hjälp från hemmet fick han ej.

Far hade dock vid tiden för giftermålet en god ställning och föräldrarna ville ej uppskjuta bröllopet utan föredrogo att istället lefva mycket enkelt. Förr än skulderna voro betalade, förekom i hemmet aldrig vin annat än på barndopen, och icke ens öl användes i hvardagslag.

Kosten var enkel, men alltid riklig. Far började sin arbetsdag på laboratoriet i regel redan kl. 4 på morgonen.

Frukosten skulle stå på bordet precis kl. 8. Den bestod utan undantag af nykokt, oskalad potatis, salt sill, smör, bröd, ost, mjölk och kaffe. I allmänhet tog far sin amanuens med sig upp till frukosten, och så långt tillbaka som jag kan minnas var morbror Thore med. (Han åt sina middagar hos mor-fars, frukostar och kvällar hos oss.)

Vi barn åto frukostar och kvällar i barnkammaren. Till frukost fingo vi endast vällingar af olika slag, den af rågmjöl kokt med mjölk ansåg far särskilt hälsosam, men mig pinade den mycket, den hade så ful färg. På söndagarna fingo vi s.k. kaffe med mjölk, men äfven detta kaffe serverades oss på djupa tall-rikar.

Som mellanmål, s.k. elfvafrukost, fingo vi smörgås och mjölk, först en hård, så en mjuk och därefter så många hårda vi ville. På söndagarna var ordningen den motsatta, först en mjuk, så en hård och därefter så många mjuka vi orkade. Vi fingo antingen smör eller sofvel på brödet, ej bådadera på samma gång.

Far ansåg, att intet bevarade tänderna som hårdt bröd och påstod, att just tandläkarna med sina borrarborringar fördärfvade tänderna. Själf hade han vid sin död endast en tand utdragen, den hade han bitit sönder på ett sandkorn i bröd, och sedan hade naturligtvis tandläkaren fullbordat verket. "Tandborstning" höll han däremot på, men tandläkare borde man undvika.

Middagen kl. 2 åto vi barn med föräldrarna. Den bestod alltid af två rätter, men på söndagarna tror jag det var tre. Smörgåsbord förekom aldrig i hvardagslag - far smakade icke brännvin, sedan han en gång som gymnasist fått för mycket af den varan.

Långa tider hade vi en eller två fattiga studenter - mest Orustbor eller slägtingar - som åto hos oss. Jag tror knappt vi någonsin voro utan dylika matgäster.

Kvällsvarden åto vi barn i barnkammaren, men såväl till oss som föräldrarna serverades alltid gröt och mjölk - men olika slag af gröt.

På eftermiddagen fingo vi barn ofta äpplen eller nötter, hvilka senare barnjungfrun knäppte åt oss. En gång trakterade mor moster Junia med nötter, denna uttryckte sin förvåning öfver, att nästan alla nötterna voro utan kärnor. Mor svarade, att moster af miss-tag måtte ha fått af "barnens nötter". Mor tyckte, att dylika tomma nötter kunde duga att hålla oss vakna; de knäpptes alltid af barnjungfrun. Jag minns, att jag som omväxling föreslog, att vi vid nötknäppningen skulle ordna som ett slags lotteri, låta hvarje nöt som knäcktes i tur och ordning tilldelas oss, och

eventuella kärnor då bli utfallen vinst. Det skulle bli liksom mera spänning än att bara sitta och vänta i tur och ordning.

Vårt hem var mycket gladt. Mor hade från barndomen kallats "lilla gladan". Far sade själf, att han i ungdomen varit mycket tungsindt, men så långt tillbaka, som jag kan minnas, hade han en ljus syn på lifvet; hans stående uttryck var "det reder sig alltid". Han hade mycket enkla vanor, af nöjen satte han fiske och jagt främst, men han var också mycket road af kortspel.

Inom medicinska fakulteten rådde stor sammanhållning - professorernas och adjunkternas antal var den tiden litet. Att eventuella meningsskiljaktigheter skulle dryftas utom akademikretsen förekom icke, det var som om medlemmarna höllo sig för goda att t.ex. i pressen behandla dylika frågor.

Fars vänner voro af mycket olika samhällsställning. Mest höll han fast vid släktingarna, kollegerna, ungdomsvännerna, Oroustebor och jagtkamrater. Af dessa hade mor minst sympati för hans jagtvänner - de svuro så förfärligt tyckte hon. Far själf hade från ungdomen svurit mycket, men som denna vana plågade mor, lade han i hennes närvaro alldeles band på den.

För sina egna gjorde han allit. för mors och sina syskon var han van och stöd, för deras barn var han alltid den snälla farbror eller morbror August. I likhet med sina bröder visade han alltid farmor en rörande kärlek och uppmärksamhet. För morfar blef han nästan den käraste sonen. Jag undrade ibland, om icke morbröderna kunde känna sig afundsjuka. Moster Sally sade at mig, att hon tyckte far nästan "gjorde sig till" för morfar. Far och mor gingo om kvällarna rätt ofta ner till morfar för att spela "mjölis" med honom. Morfar ansåg att "bruna ögon" voro ett tecken på falskhet. Han förnekade alltid att far hade bruna ögon. "Almén's ögon äro endast mörka ej bruna", brukade han saga.

Far var för egen del mycket sparsam - andra unnade han betydligt mera nöjen an han själf ansett sig ha råd med. Han ville att ungdomen skulle ha nöjen, men arbete fordrade han också af den.

Föräldrarnas umgänge utgjordes företrädesvis af medicinska fakultetens och läkarnas familjer, och mor hade bland dessa fruar verkliga vänner. Släkten höll troget ihop. Fars f.d. kamrater, deras söner, studenterna i Göteborgs nation och medicinare i allmänhet voro välkomna i vårt hem.

Tack vare att far började sin dag så tidigt, var han alltid kvällssömnig. (I studentkatalogerna från början af 1860-talet upplyses att far dagligen ledde laborationsöfningarna från kl. 8 f.m. till kl. 8 e.m.) Om då någon af här anförda kategorier af sig själfva kommo på besök och stannade till kvällen, var far trött och mången gang mindre road - han somna-de merendels ej alltid ljudlöst.

Mor berättade, att på den första soupé hon var som nygift-det var hos professor Hedenius'- hon länge satt och väntade förgäfvets att far som de öfriga herrarna skulle komma in i förmaket, så att de skulle få "tacka och gå". Slutligen smög hon sig in i herrummet, fann far lugnt sofvande, lyckades väcka honom, och så kunde äfven de ändtligen få aflägsna sig.

Enkelhet och sparsamhet rådde - som sagdt - alltid i vårt hem, däremot kan jag ej päminna mig, att där någonsin var tal om ekonomi eller ekonomiska bekymmer. Att vi skulle "sakna råd" till det ena eller det andra sades aldrig, det var som om föräldrarna icke ens önskade något, som deras tillgångar ej tillåte dem. Jag tror förhållandet blef det samma med oss barn. Jag kan ej minnas att vi brukade känna eller tala om några öfverstigliga önskingar. Tore kom en gang och frågade Mor, om "mesost" var mycket dyrt. Mor frågade i sin tur, hvarför han ville veta det. Tore svarade: "Jo se jag tycker det är så godt,

och om det ej är dyrt, kanske vi kunde få det någon gång."

Vi barn hade från det vi voro helt små alltid våra bestämda veckopenningar, och öfver dem fingo vi själfva helt råda, men de sparades mest till att köpa presenter för. Vi voro ju så många, att det var rätt svårt att få våra slantar att räcka till gåfvor åt alla.

Jag minns att Elias, da han kom från skolan, omtalade for mig att han köpt till sig själf ett bröd med socker och 2 korinter på, och att det varit så märkvärdigt godt, det hade kostat hela 2 ore. Jag funderade skarpt på att någon gång följa hans exempel, men jag gjorde det ej. Mat dels liksom skämdes jag att köpa, och dels var jag sällan matfrisk.

När jag nu tänker tillbaka på barndomen, tycker jag allt, att vi barn voro mycket lydiga, och en osanning tror jag aldrig förekom. Då mor gaf en tillsägelse, ville hon alltid att vi skulle lofva följa den, och då vi hade gifvit det löftet, ansågo vi oss också fullkomligt bundna.

En gång hörde mor Elias gråta inne i barnkammaren, hon gick in och såg då Tore sittande i sin säng och med ett vedträ dunka Elias i hufvudet. Mor ropade: "hvarför går du ej från sängen?" Elias svarade: "då kan Tore falla ur, och jag har lofvat se efter honom." - "Då kan du väl åtminstone taga vedträet från honom", sade mor, men Elias invände: "då skulle ju Tore skrika, och jag har lofvat se efter honom,"

Det har ibland efteråt förefallit mig, som om mor nästan till öfverdrift uppdyrkat känslan af det bindande i ett löfte.

Att vi skulle sköta vårt skolarbete fordrade båda föräldrarna. Far sökte också inskärpa samma kraf hos gossarna Mörner. Han sade, att öfver medelmåttan måste hvarje gosse vara, men Carl sökte framhålla omöjligheten af fars sats. Då Carl och Robert kommo till Upsala i skola, ägnade far dem mycket mera

tid, än han sammanlagdt hade gifvit oss. Han räknade med Robert och Carl fick både blåsa glas och "laborera" i hans privata laboratorium.

Mor sydde själf fars alla underkläder, t.o.m. stärkskjortorna, sina egna kläder och allt hvad vi barn behöfde. Någon gång hade hon till klädsömnad hjälp af gamla Sy-Lina, som brukat sy i morföräldrarnas hem. - Mor hade mycket tidigt af far fått en symaskin, och härför hånades hon ofta af de andra fruarna. De tycktes tro, att maskinen liksom sydde alldeles af sig själf, godt om den icke ansågs kunna "klippa till" också. Mors vänner undrade, hvad i alla dar hon nu skulle kunna hitta på att göra, sedan den märkvärdiga maskinen kommit i huset. Mor tyckte ej om, att det talades om, hur flitig hon var. Jag minns hon förbjöd mig, att säga till Tante Augusta Ångström, att hon hade brådt med sömnad.

Vi barn voro naturligtvis också enkelt klädda, men detta oakadt, efter hvad jag efteråt förstått, ej fult. Däremot var det ganska oberoende af hur andra barn brukade. Jag minns ännu, hur jag - då jag kom i riktig skola - skämdes for att jag ej fick fästa mina förklädesbröstlappar med knappnålar, som kamraterna gjorde utan måste ha förkläden sydda med hängslen. Det var ett bevis på småbarnsaktighet, och som jag var mycket liten till växten, mager och ynkelig, var detta för mig en sårbar punkt. En af kamraterna hade t.o.m. sin ficka fastsatt med en spik! Det var icke småbarnsaktigt!

På våra skodon hade vi som barn alltid blanka koppartåhättor, men det hade lyckligtvis också en del andra barn.

Då jag nu sökt skildra minnena från vår barndomstid, måste jag ännu en gång framhålla, hvilken viktig och afhållen medlem morbror Thore var i vårt hem. Icke direkt hufvudpersonen, men långt därifrån var det väl icke. I så väl glädje som sorg

tog han sig an oss barn, och för mor var han allt id den mest afhållne af hennes syskon, liksom far och han nog stodo hva-randra närmare an de stodo sin egna bröder.

Ina Almén efterlämnade vid sin död en omfattande samling biografiska anteckningar om Fries- och Alménsläkterna. Smärre avsnitt ur detta material har tidigare publicerats i vår skriftserie (nr 1 och 4). Även föreliggande häftes innehåll är hämtat från dessa anteckningar. Det ut-gör nämligen ett utdrag ur hennes minnesanteckningar om sin mor, Sanna Almén, och har närmast formen av en serie minnesbilder au barndomshemmet i Uppsala från 1860-talet till 1883, då familjen flyttade till Stockholm. Texten återges med oförändrad stavning; de uteslutningar som gjorts har markerats med ---. Rubrikerna har formulerats av utgivaren och vill an-tyda att en fortsättning är planerad.

Som en komplettering av vad författarinnan berättar om sin föräldrar skall här till sist lämnas några korta biografiska notiser om dem, Susanna (Sanna) Christina Fries, Elias och Christina Fries'sjätte barn, föddes den 29/8 1841 i Uppsala i den s.k. Smerlingska garden i hörnet av Sysslomans- och Järnbrogatan, där hennes föräldrar bott sedan 1836. Hon erhöill i dopet namnet Susanna efter sin mormor och Christina efter sin mor. 1849(?) - 1857 genomgick hon den s.k. Nisbethska flickpensio-nen i Uppsala. 1856 flyttade hon med sina föräldrar till boställsvåningen i Botaniska trädgården (två trappor upp i stora byggnaden). En van till familjen författade vid detta tillfälle en versifierad skildring av Friesfamiljen (återgiven av Gunhild Almén i "Elias Fries-släktens his-toria". Som utmärkande for Sanna nämner han här hennes flit och detta for visso med rätta, ty flit och verksamhetslust präglar i hog grad hennes liv såväl under Uppsalaåren som senare i Stockholm, där hon bl.a. ägnade sig at en omfattande social hjälpverksamhet. Men författaren till verserna kunde också ha nämnt hennes ovanligt glada lynne, som föran-ledde hennes bröder att ge henne smeknamnet "lilla gladan" och hennes utpräglade blomster- och naturkärlek, som kom hennes far att kalla henne sin "botaniska dotter".

1859 lärde hon känna t.f. professorn Almén, som.i samband med Elias Fries 65-årsdag den 15 augusti introducerats i familjen av hennes bror Ihore och som var mycket omtyckt och uppskattad såväl av hennes bröder som kanske speciellt av hennes far. August Theodor Almén var född i Myckleby på Orust den 24/1 1833. Han blev student i Uppsala 1852, och efter en snabb akademisk karriär blev han 1859 t.f. och 1861 ordinarie professor i medicinsk och fysiologisk kemi därstädes med tjänstebostad i den då ny-ligen i bruk tagna Kemiska institutionens byggnad (Kemikum) och därmed närmaste granne till familjen Fries i Botaniska trädgården. 1883 utnämndes han till generaldirektör i Medicinalstyrelsen och uppehöll denna befatt-ning till 1898. Han avled 1903.

De unga tu förlovade sig 30/5 1861 - förlovningen eklaterades den 3/10 på Sannas syster Sallys bröllopsdag - och gifte sig den 2/6 1862, varvid vig-seln ägde rum i stora salen ovanpå valvet i Botaniska institutionens bygg-nad. I äktenskapet föddes åtta barn, av vilka det äldsta var dotterna Ina (1863)-1938), vars minnen här ovan återges. Om hennes syskon, av vilka i tre avled vid späd ålder, och som vid flera tillfällen omnämnes i texten, kan uppgifter inhämtas i t.ex. ELIAS FRIES'ÄTTLINGAR 1832-1984.

Utg.